

عوامل بیماری زای زنده، اصول گذردایی واستریلیزاسیون

آشنایی با روش های ضد عفونی کردن دستگاه ها

مقدمه

در خصوص اهمیت کنترل عفونت در خانه بهداشت و مراکز بهداشتی درمانی، عوامل بیماری‌زای زنده راه انتقال و پیشگیری از آنها، مواد ضد عفونی کننده و اصول ضد عفونی و استریلیزاسیون در کنترل عفونت نقش بسزایی دارند و استریلیزاسیون ابزار و تجهیزات، یکی از مطمئن‌ترین و موثرترین روش‌های پیشگیری از عفونت می‌باشد. در این جلسه به روش‌های ضد عفونی ابزار و دستگاه‌ها می‌پردازیم.

آیا ضد عفونی جهت سطوح لازم می باشد؟

سطوح تجهیزات پزشکی مانند کاف های فشار خون، استئوسکوپ ها، یونیت ها دندانپزشکی و... ممکن است با عوامل عفونی آلوده شوند و باعث گسترش عفونت شوند. همچنین سطوح محیطی ممکن است از طریق آلوده کردن دست کارکنان بهداشتی در اثر تماس با سطوح تجهیزات پزشکی یا بیماران آلوده باعث انتقال آلودگی ثانویه شوند. به همین علت سطوح تجهیزات پزشکی و محیط گندزدائی و ضد عفونی شوند.

روشهایی برای ضد عفونی و استریلیزاسیون وسایل و تجهیزات پزشکی توصیه شده است که طرح طبقه بندی اسپالدینگ (Spaulding) به طور موثری بکار گرفته می شود.

اسپالدینگ معتقد بود اگر وسایل و تجهیزات پزشکی بر اساس میزان خطر عفونت به سه دسته تقسیم شوند، درک ضد عفونی بسیار آسان می شود.

این طبقه بندی بر این مبناست که میکروارگانیسمها معمولا می توانند با توجه به ماهیت مقاومت آنها در برابر عوامل فیزیکی و یا ژرمیسیدهای (کشنده میکروارگانیسم ها) شیمیایی گروه بندی شوند.

تقسیم بندی اسپالڈینگ

۱. براساس سطوح ابزار

– بحرانی (Critical)

– نیمه بحرانی (Semi critical)

– غیر بحرانی (Non critical)

2. براساس سطوح محیطی

– پرتماس (High risk)

– کم تماس (Low risk)

سطوح ابزار

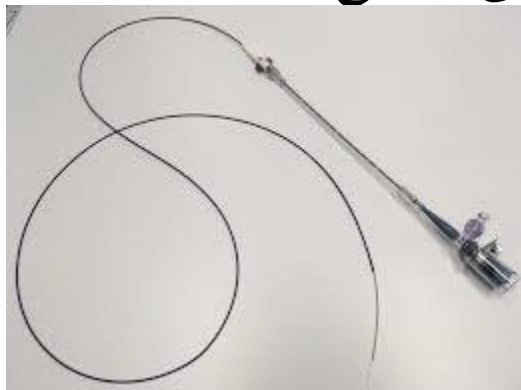

ابزار بحرانی (Critical)

□ تعریف : وسایلی که داخل بافت استریل بدن شده یا با پوست آسیب دیده یا مخاط در ارتباط می باشند .

□ مثال: وسایل جراحی ، سرنگ ها ، سرسوزن ها، کاتترهای قلبی، ادراری و وسایل کاشتنی

□ روش مناسب : استریلیزاسیون ، در بعضی اوقات از روش ضد عفونی سطح بالا

کاتتر قلبی

وسایل نیمه بحرانی (semi critical)

تعریف : وسایلی که تماس مستقیم با غشاهای مخاطی و پوست غیر سالم دارند و آلوده به ارگانیسیمهای پاتوژن قابل انتقال می باشند.

مثال : وسایل درمانی تنفسی و بیهوشی، آندوسکوپها.

روش مناسب : نیازمند ضدعفونی سطح بالا می باشند با محلولهای گلووتارآلدئید، پراکسید هیدروژن و.....

دستگاه آندوسکوپی

وسایل غیر بحرانی non critical

تعریف : وسایلی که با پوست سالم بیمار در تماسند، اما با غشاهای مخاطی تماسی ندارند.

مثال : سطوح، دیوارها و سینک دستشویی، کاف های فشار سنج، عصاهای زیر بغل، نرده های تخت، ملحفه ها، بعضی از ظروف غذا، میز کنار تخت، وسایل بیمار و...

روش مناسب : نظافت، شستشو و خشک نمودن

سطوح محیطی

- سطوح پر تماس (High risk):

سطوحی که دست به طور مکرر با آنها در تماس است مانند دستگیره درب ها، نرده های تخت، کلید های برق، دیوارهای اطراف دستشویی در اتاق بیمار، صفحه کلید کامپیوتر، دکمه های آسانسور

- سطوح کم تماس (Low risk):

سطوحی که کمترین تماس دست با آنها وجود دارد مانند چارچوب پنجره ها، سطوح سخت کف اتاق ها

سطوح مواد ضد عفونی کننده

ضد عفونی سطح پایین (low level disinfection) :

ترکیبات چهارگانه آمونیوم، فنل و ترکیبات فنلی

ضد عفونی سطح متوسط (intermediate level disinfection) :

ترکیبات حاوی کلر (از جمله هیپوکلریت سدیم)، الكلها، بعضی از ترکیبات فنلیک و یدوفورها

ضد عفونی سطح بالا (high level disinfection) :

گلو تار آلدئید، پراکسید هیدروژن و فرمالدئید

عواملی که در انتخاب روش ضدعفونی سطوح محیطی تأثیرگذار می باشند، عبارتند از:

❖ ماهیت وسیله ای که قرار است ضدعفونی شود.

❖ تعداد میکروارگانیسم های موجود

❖ مقاومت طبیعی میکروارگانیسم ها در برابر اثرات غیر فعال کننده ضدعفونی کننده ها

❖ مقدار آلودگی موجود

❖ نوع و غلظت ماده ضدعفونی کننده یا گندزا مورد استفاده

❖ حرارت و مدت زمان تماس با ماده ضدعفونی کننده یا گندزا

❖ در نظر گرفتن ویژگی های دیگری از محصول استفاده شده

راهکارهای به کار رفته برای نظافت و ضدعفونی سطوح در واحدها

باید موارد ذیل را در برگیرد:

۱- احتمال تماس مستقیم با بیمار

۲- تعدد تماس دست با آنها

۳- احتمال آلودگی سطوح با خون و ترشحات بیمار یا منابع محیطی میکروارگانیسم ها (مانند خاک، گرد و غبار و آب).

ضد عفونی و گندزدایی ابزار و سطوح مختلف

سطوح دیوارها:

▪ شستشو با آب و مواد پاک کننده

▪ دستمال کشی با محلول ضد عفونی

توجه: کلیه سطوح ابتدا با محلول کاملاً اسپری و مرطوب شده و پس از گذشت ۱۵ دقیقه با پارچه تمیز خشک گردد.

میز کار و جلد دفاتر:

▪ گردگیری و نظافت با دستمال تمیز و مرطوب

▪ گندزدایی با دستمال تمیز آغشته به محلول ضد عفونی با پایه الکلی به صورت روزانه

کلیه تلفن ها، دستگیره درب ها و تجهیزات کامپیوتر:

- گردگیری و نظافت با دستمال تمیز و مرطوب
- اسپری نمودن محلول ضدعفونی کننده روی آن
- خشک کردن با پارچه تمیز پس از گذشت زمان ۱۵ دقیقه

یخچال:

- نظافت کامل با دستمال تمیز و گندزدایی با دستمال تمیز آغشته به محلول ضدعفونی کننده مناسب در پایان هر شیفت
- شستشو با آب و دترجنت آبکشی و گندزدایی با دستمال تمیز آغشته به محلول ضدعفونی کننده مناسب به صورت هفتگی

سطل زباله:

- شستشو با آب داغ و پاک کننده

- گندزدایی با محلول آب ژاول / وایتکس ۰/۲۵ درصد، پس از هر بار آلوده شدن به خون و ترشحات

سرویس های بهداشتی:

- روزانه ۳ بار به طور کامل با آب و پاک کننده

- هفتگی: شستشو با آب و پاک کننده و گندزدایی با محلول آب ژاول ۰/۲۵ درصد

کمد دارویی:

- گردگیری و نظافت با دستمال تمیز و مرطوب
- گندزدایی با دستمال تمیز آغشته به محلول ضدعفونی کننده مناسب

سونی کید:

- نظافت کامل با دستمال تمیز مرطوب و زدودن کلیه آلودگی های قابل رویت
- ضدعفونی با دستمال (پنبه) تمیز آغشته به محلول ضدعفونی پس از هر بار استفاده

ترازو:

- نظافت کامل با دستمال تمیز
- گندزدایی به وسیله اسپری نمودن محلول ضد عفونی مناسب روی تمام سطوح آن ها
- خشک کردن با پارچه تمیز پس از گذشت زمان یک دقیقه

فور:

- نظافت کامل سطوح با دستمال تمیز
- گندزدایی به وسیله اسپری نمودن محلول الكل ۷۰ درجه بر روی تمام سطوح آن ها
- خشک کردن با پارچه تمیز پس از گذشت زمان یک دقیقه

